

ELŐFIZETÉSI ARAK:

A kiadóhivatalban átvéve:
 Egész évre... 16 kor.
 Negyedévre... 4 "
 Helyben háshoz hozva:
 Egész évre... 20 kor.
 Negyedévre... 5 "
 Vidékre postán szállítva:
 Egész évre... 24 kor.
 Negyedévre... 6 "

TISZÁNTÚL

POLITIKAI NAPILAP

Megjelenik minden nap a hétfő és
 ünnep estéi napok kivételével.

Szerkesztőség és kiadóhivatal:
 Nagyvárad, Apáczai-utca 3.

A szerkesztőség kéziratok visszaszedésén
 vagy megőrzésére nem vállal költ.

Előfizetések és hirdetések a
 kiadóhivatalhoz intézendők.

Egyes szám ára 5 fillér.

Forradalom Portugáliában.

Az évek óta inogó portugál trón
 tegnap összeomlott. A forradalmárok be-
 hatoltak a királyi palotába s a fiatal ki-
 rályt, Mánuelt elfogták.

Szegény fiatal király!

Még élénk emlékezetében lehet az a
 borzalmas pillanat, mikor mellette orv-
 támadók sortüze terítette le atyját, a ki-
 rályt és bátyját, a trónörökösöt. Golyót
 kapott ő maga is karjába, — s másnap
 atyja holtteste mellől vérző karral és
 még vérzőbb szíjjal trónra lépett. Arra
 a trónra, melyre még álmában sem gon-
 dolt s amelynek lépcsőjén bizonytalán ott
 látta nem egyszer édes atyja és testvér-
 bátyja kiontott vérének.

A gyilkosokkal akkor azonnal vég-
 zett a katonaság. De a királygyilkosság
 mélyebb helyről tört fel, mint vélni le-
 hetett. A portugál nép régóta elégedetlen
 a mostani uralkodóházzal; ilyen általá-
 nos elégedetlenség nélkül a királygyilkos-
 ság sem történhetett volna meg. Mánuel
 király soha, egy pillanatig sem lehetett
 nyugodt a hollap napról. Soha, egy
 pillanatig sem érezhette, mit jelent az,

hogyan szeretett király. A fiatalsága leg-
 szebb éveit élő szelid arcú ifjú király
 homlokára olyan gondok neheztek, a
 minők egy erős férfi idegeit is kipróbál-
 nák. És neki nem volt támasza sehol.
 Tudhatta, hogy országának nagy többsége
 ellenszenvvel tekint reá. Nem biz-
 hatott minisztereiben sem, kiket csak az
 érdek fűzött hozzá. Degen udvarnál ke-
 resett feleséget és szövetséget; sikertelenül.
 Egyedül anyja, az özvegy királyné állott
 mellette; de hiszen az a híre, hogy a
 megölt királynak is a királyné adta
 a legrosszabb tanácsok. Önálló ágra,
 uralkodásra ha sem nevelték a
 kis királyt: hiszen sohasem hitték ad-
 dig a lisszaboni sortüzig, hogy egy vé-
 res est után ő fog Portugália trónjára
 hivatni.

Szegény kis Mánuelről bizonyos volt,
 hogy nem fog sokáig uralkodni. Olyan
 országban, mint Portugália, csak vaskezű
 és félelmet nem ismerő uralkodó csinál-
 hatott volna rendet. A szelid, félnék
 gyermek király alatt össze kellett roskad-
 nia a trónnak.

Sok vihart látott az a trón egészen

mostanáig, valószínűleg az utolsóig. Az
 első portugáliai fejedelem, Henrik herceg,
 a XII. században több történetirónak —
 elég alappal nem bíró — véleménye sze-
 rint magyar születésű volt. A burgundi
 hercegek később királysággá emelték s
 az arabok rovására mai határáig ter-
 jesztették Portugáliát, előbb mint pápai
 hűbért, azután mint független országot.
 A burgundi dinasztia törvénytelen ágon
 élt tovább s a felfedezések korában ma-
 gas virágzásra emelte az országot. Kö-
 vetkezett a spanyol okkupáció, majd a
 mostanig uralkodott Braganza-ház, foly-
 tonos kül- és belháborúk, anyagi zava-
 rok, az egykor hatalmas ország mélysé-
 ges lesülése. Most pedig a spanyol-
 országi Ferrer-iskola Portugáliában is
 éreztette hatását, — s a forradalom
 előbb orgyilkosokkal pusztította el Ká-
 roly királyt, most pedig a fiatal, szelid
 kis Mánuelt taszította le a trónról.

Portugália jövője bizonytalanabb,
 mint valaha volt. Csak az az egy bizo-
 nyos, hogy a régi dicsőséget orgyilkosok,
 ferreristák, szabadkőművesek segítségével
 visszanyerni nem fogja soha.

„TISZÁNTÚL“ TÁRCZÁJA.

A próbáratétel.

— Louis Payen. —

Filadelfiában történt. Percy Aster csodás
 szépségű kertjének terraszán. Meleg nap volt,
 de az alkonyattal enyhe, nedves szellő keletke-
 zett, mely magával hozta a rózsák és szegfűk
 kábító illatát.

Miss Judith Aster a hintaszéken végig-
 dölve, a sátrán- és biborszínű égboltra tekintve
 hallgatta a mellette ülő Charnay gróf csevegé-
 sét. Értékes irlandi csipke ékesítette fehér vá-
 szonruháját, mely csak fehérűző lábainál bő-
 vült ki, mint egy megfordított virágkehely. Nem
 lehetett szépnek mondani, szabálytalan voná-
 sai, kissé nagy szája és erős álla volt.

Charnay szavaira édes hangon válaszol-
 tott, erősen hangsúlyozva minden szót.

Lérnee de Charnay grófnak ritkás haja
 volt, kissé gyűrött szempillái alól élénk tekin-
 tet villogott, magas, sovány alakjának egész
 megjelenése a sokat élt nemzedékek kései ele-
 ganciáját, választékos modorát árulta el. Míg
 Párisról beszélt, a színházakról, az ottani élet-

ről — magában sorsára gondolt, mely őt ide
 Filadelfiába vezette, hogy a büszke Amerika
 cukorkirálya, Percy Aster leányának tegye a
 szépet. Harmincöt éves korában eltékozolta az
 apai örökséget, tönkretett két nagybácsit, egy
 nagynénit, s egy reggelen arra ébredt, hogy
 előszobája telve van ordító hitelezőkkel. Egy
 pillanatig a végsőre gondolt, egyedül volt a
 világon, távoli rokonai nem igen busultak volna
 halálán. De megvetette az öngyilkosságot, rossz
 játékosoknak való megoldás ez! Inkább főhite-
 lezőjére, Isaac Dietrichre hallgatott, ki azt ta-
 nácsolta neki, aranyozza meg Amerikában a
 Charnay kopott címerét. Isaac Dietrich üzleti
 összeköttetésben állt Percy Asterrel, tudta hogy
 bolondja a nemességnek, s ha a gróf ügyes, az
 apa és leány hamarosan hálóra kerülnek.

Szívélyes fogadtatásban részesült, s két hét
 óta minden nap egy órát beszélgethetett Judith
 Asterrel. Öszintén szólva, nem igen barátok-
 tak meg, Judith kimérten viselkedett, mintha
 gyanakodnék. Charnay meg kényelmetlenül
 érezte magát e tulságosan őszinte, élénk leány-
 nyal szemben. Ma azonban Miss Judith barát-
 ságosabbnak látszott, s a szokottnál többet,
 kedvesebben mosolygott. Charnay átérzte ez
 óra kedvező voltát és burkolt szavakban tette
 meg vallomását. Meglepetés nélkül fogadták a

dolgot. Miss Judith pár pillanatig némán tekin-
 tett rá.

— Charnay grófnő — mondta. — Nem
 hangzik rosszul...

— Remélhetek?
 Hevesen föléje hajolt. A lány egy mozdu-
 lata visszatartotta:

— Ó, még nem mondtam semmit...
 Apám beszélt önről... Szívesen venné e há-
 zasságot...

— És ön, Miss Judith?

— En még nem tudom... Őo annyira
 más fajból származik, hogy szinte félek... Mi
 becsületesek vagyunk, erélyesek, mondhatnám
 durvák. Önök ravaszok, s annyi külső bájjal
 rendelkeznek, hogy igazán nem tudjuk, mi rej-
 tőzik alatta. Meg aztán nem is tudom, hihe-
 tek-e a szavainak?

— Hinnie kell, Miss Judith, ha mondom,
 hogy szeretem.

— Két hete ismer mindössze.

— Egy francia még ennél rövidebb idő
 alatt is lángra lobban. De hogy bizonyítsam
 be? Tegyen próbára!

— Ez az! Próbára teszem — mondta Miss
 Judith tapsolva. Pillanatig gondolkozott, majd
 hirtelen így szólt: — Megvan. Ön két hónapot

Paróczay Mátyás

elsőrendű cipész üzlete

NAGYVÁRAD,

Nagy Sándor-utca 1. szám.

Egyéves önkéntes
 uraknak készítek
 lábbelit minden
 fegyvernemhez
 a legkényelmesebb
 kivitelben.

Rendelés szerint a legszebben készít
 uri, női és gyermekcipőket

Vidéki megrendeléseknél elegendő egy
 használt cipő beküldése.

A portugál király rettegésben.

London, okt. 5.

Mánuel király és a lisszaboni udvar el volt készülve a legrosszabbra. Tudta, hogy a flottában nem bizhatik és egyenes rendeletére történt, hogy a választások után a Tajo torkolatától messze nyílt tengerre küldték a hadihajókat.

Nincs kizárva, sőt valószínű, hogy ha csakugyan kitört a forradalom, az nem a dinasztia, hanem a republikánusok ellen irányul.

London, okt. 5.

Az udvari párt már régebben figyelmeztette a királyt, hogy veszedelem készül és ekkor Mánuel király általános meglepetésre azt mondta, hogy ha parlamenti uton megy végbe a nagy átalakulás, ha a parlament többsége kívánja egyhaugu határozattal a köztársaságot, ő meghajolna ilyen votum előtt és elhagyná Portugáliát.

Menedékhely Mánuelnek.

London, okt. 5.

A tengerészeti kormány parancsot adott a gibraltári flottának, hogy két cirkáló hadihajó azonnal induljon a Tajohoz. A két páncélosnak az az utasítása, hogy a kikötőben várja be a további parancsot. Kétségtelen, hogy ha Mánuel királynak menekülnie kell, akkor Anglia fog neki menedéket adni.

Vilmos császár megdöbben.

Berlin, okt. 5.

A császárnak reggel kilenc órákor jelentették a lisszaboni eseményt. Vilmos császár szemlátomást megdöbben és azt kívánta, hogy a külügyminisztérium nyomban kérjen részletes híreket a lisszaboni követségtől.

London, okt. 5.

A gibráltári flotta parancsot kapott, hogy

tölt az atyám műhelyében . . . Azt akarom, hogy az uramnak ne csak címe, de intelligenciája, energiája is legyen és megmutassa, hogy nem veti meg az őseim mesterségét. Rendben van?

Lérnee de Charnay-nak nem nagyon tetszett a dolog, de hirtelen maga előtt látta Isaac Dietrich, s többi hitelezőjét, meg Miss Judith szemtelen bizalmatlansággal nézte végig — hát kijelentette:

— Rendben van.

Percy Aster épp arra jött. A lánya hamosan felvilágosította a történetek felől. Másnap háromszáz frank havi fizetéssel lépett be Charnay gróf jövődó apósa üzletébe.

Az első nyolc nap keserves kinok közt mult el. Sokat gondolt a szegény gróf Judith millióira és kegyetlen hitelezőire, hogy kitarást, bátorságot merítsen. Majd vál ózást észlelt magán. Új világ nyílt meg előtte, új ember lett. Az óriási gyárak, az ott foglalatok munkások tömege megmutatták neki előző élete üres céltalanságát és bámolni kezdte Percy Astart, a ki e nagy művet erős kezeiben tartotta, intézte, vezette. Szóval örömet, megelégedést, életcélt talált a munkában. Percy Aster melegen üdvözölte és Miss Mary Johnson, a szobájában dolgozó gépirókisasszony, legkedve sebb mosolyával jutalmazta. Miss Mary finom, szőke rózsás, hajnalbaa nyíló, ragyogó virághoz hasonlított. Mellette megfélekedezett Miss Judithról, a milliókról, a hitelezőkről.

A mikor két hónappal később Miss Aster-nél jelentkezett, a lány az illatos terrazon fogadta. A mint meglátta, tapsolt kezeivel és így kiáltott fel:

Látom, sik rült a próbal Ugy örülök... De a fiatal ember zavartan, habozva állt

legyen készen és ha Mánuel király menekülni akar, úgy vegye fel. A királynak Anglia fog menedéket nyújtani.

Lisszabon, okt. 5.

A forradalomnak a királyi család viszálykodása is volt az oka. Az anyakirályné és a király nagyanyja tulságosan költek. Ezenkívül a királynak egy színésznővel való viszonya sem volt leplezetlen, ami ellen a forradalmárok tiltakoztak.

Bombázzák Lissabont.

Madrid, okt. 5.

A Fabra-ügynökség szigorú fentartással jelenti Santanderből, hogy egy német hajóról, mely Lisszabon előtt horgonyoz, jelentés érkezett, mely szerint Lisszabonban kitört a forradalom. Hadihajók bombázzák a királyi palotát, melyre a forradalmárok kitűzték a köztársasági zászlót.

Mánuel királyt elfogták.

London, okt. 5.

Lapjelentések szerint Lisszabonban komoly zavargások törtek ki. Az összes közlekedési összeköttetéseket elvágták. A táviróvezetéseket elpusztították. Hír szerint Lisszabonban komoly harcok voltak és a republikánusok bizonyos sikereket értek el. Egy párisi jelentés szerint a »Matin« drótnélküli táviratot kapott, mely szerint Lisszabonban kitört a forradalom. A hadsereg és a flotta a forradalmiak pártjára állott. Hadihajók bombázzák a királyi palotát. A lap jelenti továbbá, a forrás megnevezése nélkül, hogy Mánuel királyt elfogták.

Páris, okt. 5.

A forradalmárok valóságos harcban és véres utcai ütközésekben bevették a királyi palotát. Mánuel királyt foglyul ejtették és fogva tartják.

ott. Miss Judith maliciózan mosolygott: — Édes barátom, nem meri bevallani . . . Nem lesz belőlem sohasem Charnay grófnő . . . A férfi némán hajtotta meg fejét.

A lány folytatta:

— Nagyon jól van ez így . . . Igaza van, hogy elveszi azt a bájos kis Mary Johnsont, a kit szeret, s a ki magát viszonszereti . . . Charnay csodálkozva nézett a lányra.

— Azért fogadtam önt, hogy az apám kívánságát teljesítem, de tudtam, hogy mit tesz, a mikor önt kiküldtem az életbe . . . Nem szerettük egymást, s milyen házasság lett volna ebből . . . Így meg boldog lesz ön is . . . én meg hozzá megyek az unokatestvéremhez, Joehoz, ki már két éve szeret.

Kissé elpirult.

— S ha a próba nem sikerül, ha olyan maradtam volna, mint eddig? — kérdezte de Charnay.

— Találtam volna kibuvót! De ön becsületesen viselkedett. Köszönöm.

Kezet szorítottak.

Isten veled, Páris! . . . Viaskodjatok, hitelezőim: . . . Az én boldogságom itt van, itt maradok! . . .

— Nos, — kérdezte Percy Aster — meggyeztetek?

— Igen, atyám. Charnay gróf ur épp most jelentette be nekem, hogy eljegyezte Mary Johnsont . . . Megengedi atyám, hogy én is bejelenhessem az enyémet Joe-val?

— Ó — mondta Percy Aster, kissé megörökönyödvé. Majd végignéve rajtuk, erősen kezét szorítva velük, nyugodtan mondta:

— All right . . .

Páris, okt. 5.

A »Matin« dróttalan táviratokat kapott, hogy Lisszabonban a forradalmárok hadihajókról bombázzák a várost. Az egész hadsereg a forradalmárok pártján van.

Lisszabont elzárták.

Páris, okt. 5.

(Saját tudósítónktól.) A »Berliner Tageblatt«-nak jelentik Párisból: A »Matin« dróttalan táviratot kapott egy a portugál vizeken horgonyzó hajóról. Ezt a táviratot Santa Maria de la Merbe küldték és onnan továbbították Párisba. A távirat következőleg szól:

Lisszabonban kitört a forradalom. A városba nem lehet bemenni, mert a közlekedést eltiltották. A hadihajókról 2 órákor megkezdették a királyi palota bombázását. A szárazföldi hadsereg és a tengerészet egy része e forradalmárok pártján van. Részleteket e percben nem lehet megtudni.

Csaknem teljesen egyidejűleg az »Echo de Paris« is hasonló szövegű táviratot kapott.

Jel a forradalomra.

Páris, okt. 5.

Ideérkezett hírek szerint a forradalomra az adta meg a jelt, hogy Bombarda elme-gyógyintézeti igazgatót és republikánus képviselőt egy állítólag elmebeteg tiszt tegnap megölte. A tiszt lakásán kereste fel Bombardát, a ki régebben orvosa volt, aztán rövid szóváltás után négyszer rálőtt revolveréből. A lövések közül egy a tanár fejét, egy pedig a mellét találta.

Dörögnek az ágyuk.

Páris, okt. 5.

A portugál partvidékről egy francia hajó dróttalan táviratot küldött Ste Marie sur Merbe (Departement Bouche) és onnan továbbították a Marconi telegrammot Párisba. A jelentés mindössze ennyit mond:

Portugáliában forradalom. A fővárossal megszakadt a forgalom. Délután 2 órákor bombázni kezdték a királyi palotát, amelyet a hadihajók bekerítettek. A szárazföldi hadsereg és az egész tengerészet a forradalmárokkal tart. Lehetetlen közelebbi híreket megtudni Lisszabonból.

Közös miniszteri konferencia. Délelőtt féltizenegy órákor kezdődött meg a konferencia a közös hadügyminisztériumban. A tanácskozáson részt vesznek Schönaich közös hadügyminister, Georgi és Hazai honvédelmi miniszterek, az osztrák és a magyar igazságügy-miniszter. A konferencia tárgya a katonai büntető perrendtartás reformja.

Délután Bécsbe érkezik Lukács László pénzügyminiszter is. A szakminiszterek délután tanácskoztak azokról az ügyekről, a melyek a holnapi közös minisztertanácskozás elé kerülnek.

Magyar miniszterek Bécsben. Bécsből jelentik nekünk: Reggel hét órákor Bécsbe érkezett Székely Ferenc igazságügyminiszter és a Magyar házbán szállott meg. Kilenc órákor az igazságügyminiszter és Hazai honvédelmi miniszter fölkeresték gróf Khuen-Héderváry miniszterelnököt és hosszabb ideig tanácskoztak vele. Délután ideérkezett Budapestről Lukács László pénzügyminiszter is. A délután folyamán a holnapi közös miniszteri értekezleten részt-

vevő osztrák és magyar szakminiszterek között előzetes tanácskozás volt. Délelőtt báró Bienerth osztrák miniszterelnök leadta névjegyét a magyar miniszterelnöknek.

ORSZÁGGYÜLÉS.

A képviselőház ülése.

Budapest, 1910. okt. 5.

Berzeviczy Albert elnök az ülést 10 órakor megnyitja s bejelenti, hogy *Okolicsányi* László a véderő-bizottságban viselt tagságáról lemond. Bemutatja a főrendiház átiratát a főrendi delegátusok megválasztásáról.

Kenedi Géza, az igazságügyi bizottság előadója, jelentést tesz a perről, melyet a képviselőház indított Perczel Dezső volt képviselőházi elnök és Csávossy Béla volt háznagy ellen, 36.000 korona jogtalanul kifizetett költségek miatt. A pert a képviselőház elvesztette, 1856 korona perköltségben is elmarasztaltatott a Ház, mely ma sincs kifizetve. Csávossy pere még nincs befejezve, de okulva a Perczel elleni per elvesztésén. — az igazságügyi-bizottság javasolja, hogy szüntessék meg a pert s egyezkedjenek ki Csávossyval a perköltség tekintetében.

A bizottsági jelentést kinyomatják s annak idején tárgyalni fogják.

Az új javaslatok.

Hieronymi Károly kereskedelmi miniszter *Lukács* László pénzügyminiszter helyett törvényjavaslatot terjesztett be a folyékony és gáznemű bituménokról és a kálisóról szóló javaslatokról.

A delegátusok választása.

Ezután megválasztották a delegátusokat.

Rendes tagokul: Apponyi Albert gróf, Bakonyi Samu, Batthyányi Tivadar gr., Beöthy László, Dániel Ernő báró, id. Erdélyi Sándor, Grabovac Mirko, Hegedűs Lóránt, Heltai Ferenc, Holló Lajos, Issekutz Győző, Kammerer Ernő, Karátsonyi Jenő gróf, Kossuth Ferenc, Láng Lajos, Maylander Mihály, Melczér Vilmos, Mezőssy Béla, Nagy Ferenc, Nyegre László, Pap Géza, Pejacsevich Tivadar gróf, Perczel Dezső, Popovics Sándor, Rakovszky István, Rosenberg Gyula, Ságby Gyula, Sándor János, Siposs Miklós, Solymossy Ödön báró, Szivák Imre, Szüllő Géza, Tallián Béla, Telegdy József, Tisza István gróf, Vojnits István báró, Werner Gyula, gróf Wickenburg Márk, Zsilinszky Mihály.

Póttagokul: Beöthy Pál, Darvai Fülöp, Ghillányi Imre báró, Muacsevics Vazul, Lukács György, Oberth Károly, Sipeky Sándor, Thuróczy Vimos, Ugron Zoltán, Zákó Milán.

Interpellációk.

Polónyi Géza részletesen foglalkozik *Heltai* Ferencnek Lukács miniszterhez intézett multkorai demonstráló beszédével és bizonyítja, hogy egy csöppet sem volt lealázó az a kölcsön, melyet Franciaországgal akart kötni a koalíció és nem is konspirált ezzel a koalíció a hármasszövetség ellen, mert hogy lehet feltételezni arról a kormányról, melynek egy *Andrássy* Gyula gróf is tagja volt, hogy ez a hármasszövetség ellen dolgozott? De ha még ez se győzné meg Heltait arról, hogy a hármasszövetséget nem akarták bántani, hát vegye tudomásul, hogy a francia kölcsön közvetítője — *Aerenthal* gr. külügyminiszter volt. Ha tehát a koalíció a hármasszövetség ellenségének mutatta magát azzal az akciójával, akkor *Aerenthal* is ellensége volt a hármasszövetségnek. (Zajos derűtlenség.) — Ezt a kérdést politikai eseménynyé tujták fel, de állítja, hogy csak akkor lett politikai eredmény, mikor a *Khuen-Hédervary* kormány uralomra jutásakor a német diplomácia beleavatkozott a tőkésével az ország belügyeibe. A német diplomácia sohasem volt volt fukar, mikor a magyar függetlenség ellen kellett valami akciót indítani. S ez ellen a végleges pénzügyi beavatkozás ellen fordult

a koalíció a francia tőkéhez.

Polónyi nem kapott választ.

Ezután az ülés azzal, hogy az elnök szükség esetén összehívhatja a Házat, 2 órakor véget ért.

A függetlenségi pártértekezletek.

A függetlenségi párt tegnap délután 5 órakor értekezletet tartott, melyen a párt választmányi tagjai igen szép számmal jelentek meg. Az értekezleten *Szokoly* Tamás elnököt. Az ülés megnyitása után a szokásos jelentéseket tették meg, amelyeket tudomásul vettek.

Következő tárgy volt az október 6-iki ünnepély. Erre vonatkozólag elhatározták, hogy felkéri a párt minden tagját miszerint a Szent László-templomban tartandó requiemem minél nagyobb számmal jelenjenek meg. A párt zászlóval fog a templomba vonulni.

Az október 9-ik nagy népgyűlés tárgyában *Adorján* Emil ismertette a közgyűlés ama korábbi határozatát, mely szerint a párt a szocialistákkal karöltve egy nagyszabású népgyűlést rendez az általános választói jog érdekében. A párt a szocialistákkal tárgyal és elhatározták, hogy október 9-én a nyári szinkörben népgyűlést fognak rendezni. A népgyűlés elnöke *Szokoly* Tamás és a jegyző *Pásztor* Ede lesz. Ezután egy 2500-as bizottságot jelöltek ki a rend fenntartásának ellenőrzésére.

Döry Ferenc kifogásolja, hogy a párt nem vonta bele azokat az elemeket, akik szintén hűvei a választói jognak, de a pártnak nem tagjai. Értvén alatta a szembakömvéseket.

Adorján Emil dr. kijelenti, hogy azokat az elemeket amelyekre *Döry* hivatkozik, szándékosan mellőzték, mert azok már a választások alkalmával cserben hagyták a pártot.

Következő tárgy volt a december 31-én megüresedő 32 és más megüresedett városatyai mandátum betöltésének előkészítését.

A párt elnökököl *Olasziban* *Döry* Ferencet, *Ujvároson* dr. *Altmann* Jakabot, *Váralján* *Fried* Ferencet jelölte. A jelölő bizottságba *Szokoly* Tamás, *Adorján* Emil, *Pácz* Sándor, *Altmann* Jakab, *Stokker* József, *Döry* Ferenc, *Czeglédy* Jeremiás, *Cser* János, *Vicsai* István, *Fried* Ferenc és *Schwarz* Izidor lettek beválasztva,

A sajtóvasárnap

intézménye, melyet a Kath. Sajtóegyesület kérelmezett; a püspöki kar tagjaitól, ez idén lett országossá. Az idei esztendőben ugyanis azokban az egyházmegyékben is megtartatik a gyűjtés, amelyek eddig nem vettek részt a katolikus sajtó javára történő adószedésben. Pedig, hogy milyen fontos és anyagilag mekkora haszonnal járó ez az évenkénti egy nap, annak talán leglényesebb bizonyossága az a körülmény, hogy a Sajtóegyesület mult évi jövedelmének körülbelül egyharmad részét a sajtóvasárnapi gyűjtés szolgáltatta.

Az anyagi haszon mellett azonban nem kevésbé fontos az az erkölcsi eredmény, mely a sajtóvasárnapot itt is, ott is követi és amely eredmény abból tűnik ki, hogy katolikus lapjaink iránt mind szélesebb körben nyilvánul meg az érdeklődés, azok mind nagyobb elterjedettségre vesznek szert. Népünk kezd kibontakozni az ellenséges sajtó béklyóiból és olyan sajtótermékeket olvas, melyek lelkeben nem tesznek kárt, melyekből megtanulja hitét és hazáját egyaránt szeretni. Ez a tulajdonképpeni célja a sajtóvasárnapok tar-

tásának, erre az erkölcsi eredményre helyezték mi is a fősúlyt.

A gyűjtést talán másodrendű célnak tekinthetnők, ha egy-egy sajtóvasárnapi prédikáció eredményeként azt látnók, hogy a katolikus hirlapírás termékei az egész ország minden községében gyökeret vernek, vagy ahol már talajuk van, még jobban elterjednek, mert ha ez volna az eredmény, szükségtelen volna a lapok anyagi támogatása a Sajtóegyesület részéről, meg tudnának azok önerejükkel is jelenni nagyobb terjedelemben. Amig azonban ezt el nem érjük, amig lesznek olyan katolikusok, akik pénzükkel ellenségeinket teszik hatalmassá, addig bizony a gyűjtéstől sem tekinthetünk el, arra is nagy szükségünk van, hogy a közönség kezébe olyan lapot adhassunk, melytől kielégíti.

Erzik ezt főpásztoraink is, akik a sajtóvasárnapi gyűjtés elrendelésével segítségére siettek ennek a nagyfontosságú egyesületnek, mely keblére öleli az összes katolikus lapokat és támogatja, segíti őket, hogy megjelenésük biztosítása mellett fokozatos fejlődésüket is biztosítsa.

Hogy az ország lakosságát tájékoztassuk arról, hogy mely vidéken mikor tartatik meg a sajtóvasárnap, tudatjuk olvasóinkkal, hogy a kalocsai, az egri és rozsnói egyházmegyékben már megtartották a sajtóvasárnapot szept. hó 18-án, szintugy a székesfejevári és veszprémi egyházmegyékben az elmúlt vasárnap, október 2-án, a nagyváradi, szepesi, pécsi, váci, szombathelyi, pannonhalmi és nyitrai egyházmegyékben Magyarok Nagyszombatja vasárnapján (okt. 9.), a kassaiban és valószínűleg a csanádi egyházmegyében is október harmadik (okt. 16) vasárnapján, a besztercebányai egyházmegyében Advent első vasárnapján (nov. 27.), az esztergomi főegyházmegyében és Budapesten december 4-én, a győri és erdélyi egyházmegyékben az eddigi intézkedés szerint december egyik vasárnapján tartják meg a sajtóvasárnapi gyűjtést. Szatmáron még nem történt intézkedés.

Ezek szerint nálunk a most következő következő vasárnapon lesz a sajtóvasárnapi gyűjtés megtartva.

Járuljunk e napokon őszinte szívvel és áldozatos lélekkel a templomokban kitett urnák elé és rójuk le adósságunkat a mi elhanyagolt és bizony nagy küzdelemre még erőtlén katolikus sajtónk iránt, hadd legyen ennek is egyszer ünnepnapja. Ne feledjük, hogy minden garas, melyet e célra fordítunk, bőségesen gyümölcsöt fog teremni és annak a gyümölcsnek mi és utódaink lesznek az élvezői, ha sikerül ily módon visszaállítani a keresztény Magyarországot, mely már-már a pogányságha süllyed.

Biharmegye a mult hóban.

A közigazgatási bizottság ülése.

Biharban nincs kolera.

Biharmegye közigazgatási bizottsága tegnap tartotta meg október havi közgyűlését. Az ülés tárgyai közül legjelentősebb volt, az egészségügyi jelentés, mely szerint *Biharmegye még teljesen koleramentes*. A főorvos hivatalos jelentése megnyugtatólag fog hatni az egész megyére, annál is inkább mert így a legilletékesebb egyén által van megcáfolva az a szenzációsan terjesztet rémhír, hogy a kolera már Biharban is felütötte volna a fejét és *Köröspán* áldozata is lenne.

A tegnapi ülésről tudósításunk a következő. Az ülés megnyitása után dr. *Móricz* megyei főorvos terjesztette elő jelentését. E szerint a megye egészségügyi viszonyai általában kielégítőnek mondhatók. Biharban ezidő szerint a kolera nem jelentkezett. Egy halálesetről az a hír volt elterjedve, hogy az kolera következménye volt. Ez az eset a *Köröspán*

eset volt, ahol egy asszony hirtelen meghalt. A bakteriologiai intézet vizsgálata során megállapították, hogy *koleráról szó sincs*. A halál szívizélhűdés következménye volt. Ennek dacára is a haláleset alkalmával a legmeszebb menő óvintézkedéseket fogantatosították.

A kolera járványra való tekintettel az orvosok járási értekezletet tartottak, ahol a kolera fellépése alkalmával fogantatosítandó intézkedéseket állapították meg.

A főorvos jelentését jóváhagyólag vették tudomásul, mely után Prey Imre pénzügyigazgató-helyettes terjesztette elő jelentését. E szerint az adóbefizetések az elmúlt hónapban sokkal kedvezőbbek voltak mint az előző évben.

Varró Domokos főmérnök terjesztette be ezután jelentését a közutakról. A jelentés szerint az utépítési munkálatokat minden vonalon megkezdték. Igen hátrányos azonban az, hogy az építés alatt levő egyik legfontosabb utvonalon, a geszt—mezőgyáni uton a munkálatokat félbe kellett hagyni. Ennek az utvonálnak a kiépítését ugyanis úgy kezdték meg, hogy az utvonálhoz szükséges kavics szállítás céljaira a kolozsvári üzletvezetőség megfelelő kocsiakat bocsátott az építők rendelkezésére. Mikor azonban az építési munkálatokat megkezdték a kocsiakat egyszerre visszavonta a miniszter.

Fapp János javasolja, hogy kérjék fel az igazgatóságot, miszerint az elvont kocsiakat bocsássák ismét az építők rendelkezésére.

Miskolczi Ferenc dr főispán javasolja, miszerint tekintettel arra, hogy nem az igazgatóság, hanem a kereskedelmi miniszter vonta meg a kocsi használatát, egyenesen a minisztert kérjék fel a kocsiak engedélyezésére.

A közigazgatási bizottság így is határozott.

A tanfelügyelő számolt be ezután arról a segélyekről, amelyeket az állam nyújtott ez ideig az iskoláknak. Végül bejelentette, hogy a feketetődi és tarkaiczai görög keleti iskolák nitói a magyar nyelv tanítására kevés gondot fordítanak. Ez a két iskola ezenkívül igen hiányosan van felszerelve.

A bizottság az iskola fentartóit és a tanítókat elsőfokúlag megintette és felhívta a hiányok pótlására.

Az ülés 1 órakor ért véget.

UJDONSÁGOK.

Október 6.

Az őszi falevelek hullásával egyidejűleg hervadt el a magyar nemzet reménye a szabadságharc sikeres kimenetelére nézve s az országot elfogta már a világsi fegyverletétel után egy nyomasztó érzés, amely szinte előre sejtette a bekövetkezendő tragédiát.

Világos után Arad! Fegyverletétel után egy, a nemzetek történelmében és a hadviselésben szomorúan páratlan tény, hogy maguk a vezérek bitó és golyó által kivégeztettek.

A »Dienstreglement« szerint annak, aki magát *feltétlenül* megadja az ellenségnek (Unbedingte Unterwerfung), mindennét el lehet venni, még az utolsó ruháját is, csak az élet nem. Es épen ezt vették el azzal a magyarázattal, hogy a magyar vezérek nem ellenség voltak, hanem lázadó osztrák katonák, mert előzőleg az osztrák hadseregben szolgáltak.

Ilyen elbánásra nem gondoltak a *nagyok*, mert hiszen nekik a menekülésre maga az orosz vezérlő főherceg akart utat nyitni, amit nem fogadtak el. Nem a haláltól félték a hősek, mert hiszen a háboruban álló katonák ennek mindig a torkába néz, hanem a — megszégyenítéstől.

Es ők meghaltak a *hazáért*, nem a harctéren bár, de azért *dicsőn* . . . elfelejtették.

lenül . . . Földi porhüvelyükből elszálló lelkek felemelkedett azon átszellemült nagy nemzeti hősek közé, akiket imádságába foglal a magyar nemzet.

Testi és lelki szenvedéseikkel, életükkel és cselekedeteikkel előkészítették a költő által jósolt jobb kort.

Még jönni fog, mert jönni kell

Egy jobb kor, mely után

Buzgó imádság epedez

Százezrek ajakán . . .

Arad a *tizenhármak* nemzeti Golgothája, amelyhez zarándokoljunk el a mai napon, ha testben nem is, de lélekben s kérjük az Égek Urát, hogy:

»Nyujts feléje védő kart,

Ha küzd ellenséggel . . .

—j.

A tizenhárom aradi vértanu emlékének adózik ma az egész ország. Nem hivatalos ünnep ez, de annál bensőségesebb. Városunk polgársága is méltó módon veszi ki a részét a kegyeletből. Reggel 9 órakor a Szent László templomban ünnepélyes szent mise lesz. Ott lesznek a misén a még élő 48-as agg honvédek és a polgárság. Kiemelkedő műsorral rendez ünnepélyt a nagyváradi kir. kath. *jogakadémia*, melyet itt közlünk:

1. Hymnus.

2. Előki megnyitó. Tartja *Puskás János* óvasóköri elnök.

3. Alkalmi költemény. Irta és szavalja *Váry F. János* jh.

4. Kuruc dalok. Eneklé *Asszonyi László*, a Szigligeti színház baritonistája, zongorán kíséri *Balogi Olga* urleány.

5. Szózat.

* **Személyi hírek.** *Rimler Károly* polgármester Aradra utazott a mai ünnepre. *Rács Endre* kihágásügyi alkapitány megkezdte szabadságát s a polgármester erre az időre dr. *Cseresnyés Béla* aljegyzőt bízta meg a kihágás ügyek vezetésével.

* **A X. Katolikus Nagygyűlés.** A X. Katolikus Nagygyűlés előkészítő-bizottsága, melynek tagjai *Várady L. Arpád* dr. *Gieswein Sándor* dr. *Zlinszky János* dr. *Zsembery István* dr. *Hindy Zoltán* dr. *Mihályfi Akos* dr. *Ernst Sándor* dr. *Nagy Emil* dr. tegnap tartott ülésén tárgyalta a három nyilvános ülés előadásait, a szakosztályok beosztását és az előterjesztendő határozati javaslatokat. Elhatározták, hogy a nagygyűlés napjain misék mondására *Csáky Károly* gróf, *Kohl Medárd* és *Várady L. Arpád* dr. püspököket kéri fel. A bizottság ezután újból figyelmezteti azokat, akik szakosztályi előadást tartani és határozati javaslatot előterjeszteni akarnak, hogy a javaslatokat a már közölt határidőig október 15-éig Az Országos Katolikus Szövetséghez (IV. Ferenciek tere 7) küldjék be.

* **Mezey Mihály közjegyző meghalt.** Lapzártakor kaptuk a lesújtó hírt, hogy városunk társadalmának egyik legtevékenyebb tagja, Mezey Mihály közjegyző meghalt. A nagymunkásságu férfi, akinek Nagyvárad fejlődésében e pillanatban meg sem határozható nagy szerep jutott, súlyos vesebajának lett áldozata Betegsége csak egy pár hét óta vett komolyabb fordulatot, azóta állandóan mellette voltak Mezey Vilma és Mezey Gyula testvérei. A beteget *Popovics Miklós* és *Mayer László* orvosok kezelték. A katasztrófa éjjel után egy pár perccel következett be.

* **Az októberi közgyűlés.** Holnap rendkívüli ülést tart a városi tanács. Ezen az ülésen fogják előszámítani a legközelebbi közgyűlés tárgysorozatát.

* **A jogügyi bizottság ülése.** A városházán tegnap kezdte meg üléseit a jogügyi bizottság. Az első ülésen a köztisztasági szabályrendeletet kezdték meg tárgyalni.

* **Ártézi kutak a sarkadi cukorgyárban.** Az alföldi cukorgyár részvénytársaság tegnap kérelmet adott be az alispánhoz. A gyár a sarkadi cukorgyártelepet ártézi vízzel akarja ellátni s e végből 3 ártézi kútát akar furatni telepen s az ehhez szükséges furatási engedélyt kérték az alispántól.

* **Bezárt iskola.** A mezőkeresztesi járás főszolgabírója tegnap bezáratta a kisszántói református iskolát. A bezáratásra az adott okot, hogy az iskola terméi egészségtelen helységek, amelyek a legszükségesebb tárgyakkal sincsenek ellátva. A főszolgabíró attól fél, hogy a jelenlegi kolerás időben az iskola egészségtelen helységek. A főszolgabíró mindaddig nem hajlandó kinyitni az iskolát míg a kivánalmaknak megfelelően nem szerelik fel.

* **A lacikonyhák alkonya.** Megirtuk annak idején, hogy dr. Mayer László főorvos jelentést tett arról, hogy a nagypiaci téren levő lacikonyhák valóságos szeméttészkek, ahol az emberek az ételek között háltnak. Ezek a konyhák egyáltalán nem felelnek meg az egészségügyi kivánalmaknak. A főorvos jelentésével tegnap foglalkozott a városi tanács. A tanács elrendelte, hogy a jelenlegi lacikonyhákat 15 nap alatt lakosíttassák el a piacról s ott árusítani nem szabad. Ha azonban ennek dacára is valaki tovább kíván árusítani, úgy köteles mozgósítást felállítani s erről tervezetet benyújtani a tanácshoz, a mely határozni fog az engedély felett.

* **Garázda részeg.** Popa Melentin foglalkozás nélküli napszámos beállított tegnap ittas állapotban *Schwarz Sándor* Erzsébet-utcai korcsmájába, ahol sört követelt. Mint hogy *Izsák Róza* kimerőnő nem volt hajlandó sört ingyen adni, őt agyonveréssel fenyegetve, az üzletből kikergette. Popa Melentin garázdálkodásáról a rendőrség is értesült, s onnan két rendőrt küldtek ki a részeg ember megfékezésére. A garázda ember a rendőröknek is neki ment, akik aztán kénytelenek voltak őt megbilincselve előállítani. A rendőrség Popa Melentint lezárata s ellene az eljárást folyamatba tette.

* **Tolvaj cigányasszony.** Az egyik rendőrszem előállította tegnap Rézműves Teréz közismert vásári tolvajnőt, aki annak dacára, hogy a város területéről ki van tiltva, mégis itt csavargott. Rézműves Teréznel egy kis csomag volt fekete kendőbe kötve, amelyből két hizott endeni lud került elő. Ezeknek holszerzésére vonatkozólag Rézműves Teréz nem tudott felvilágosítást adni, ezért a rendőrség Rézműves Terézt lezáratta, s az esetleges károsultakat ezután hívja fel, hogy panaszuk megtétele végett a rendőrségen jelentkezzenek.

Uj üzlet! Szülők figyelmébe! Uj üzlet!

Ajánlom dúsan felszerelt raktáramat. **Iskolahegedű és tok, iskolatáskák** és könyvhordó szíjak, iskolakötények, harisnyák, haj-, ruha- és fogkefék, fésű, szappan, **fiókos tükrök**, esőernyők, reggeli és sárcipők, mosdótálak, **evő-özők, teljes iskolai és internátusi felszerelések** legolesőbban beszerezhetőek

Gál Ferencznél,

Nagyvárad, Rákóczi-ut, Bazár-épület.

GYERMEK CIPŐK, GYERMEK KALAPOK, GYERMEK HARISNYÁK ÉS GYERMEK fehérművek legjobb minőségben és kedvező árban

REICHARD - áruháza

czégnél kaphatók.

* Találtak egy pár puha száru női csizmát, két db. kötőféket, egy pénztárcát és egy női kiegészítőt. Igazolt tulajdonosaik átvehetik a rendőrségen, I. em. 7. sz. szobában.

CZAPFALVI JÓZSEF
mázoló, épület és bútorkészítő

Nagyvárad, Nagy Sándor-utca 11 szám.
Helyi és vidéki telefon szám: 1001.

Elvállalok minden e szakmába vágó munkát u. m.: fa- és márvány utánzat készítését, épület, üzleti, kávéházi és gyógyszerári berendezések és bútorok festését, kerti bútorok zománcozását és porcellán utánzást. Vidéki megrendeléseket a legpontosabban készítek.

Tisztelettel
358 Czapfalvi József.

x **Katonazene a Lloyd kávéház téli kertjében.** Ma a pazar fényvel és eleganciával berendezett Lloyd télikert ünnepélyes megnyitása alkalmából a sok vonzó és érdekfeszítő mozgóképek mellett a *roz. gyalogezred teljes zenekara* fog közreműködni. A *Vitális*-féle képen kívül a következő nagy sikerekben gazdag képek lesznek bemutatva. 1. Nemeslelkű indiánus. 2. Ifjúkori barátok. 3. Egy görbe nap. 4. Boszorkány ajándéka. 5. Amerikai box-verseny. 6. Erdész leánya. 7. Szerecsen udvarló. 8. Pluvion kiemelése. Beléptidij nincs. Kezdet este 9 órakor. Kifőző ételek, italokról gondoskodva van. A nagyérdemű közönség becses pártfogását kéri mély tisztelettel *Hartstein és Orlei kávéház* tulajdonosok.

Törlesztéses kölcsön!

Feltételek

Teljes árfolyam 5.65 annuitás.

LÁSZLÓ ERNŐ
bank és kereskedelmi irodája
Nagyvárad, Lévy-palota,
Ezredévi emlék tér sarok.

x **Villamos csillárt** ne vásároljon, berendezést ne készítsen, míg **Stern** nel a Bémer-téren nem beszél, felvilágosítok bárkit, ha nem is vásárol nálam. Terveket díjmentesen készítek. Raktáron tartok villamos és gáz főzőket, vasalókat, Wolfram és izzó lámpákat gyári áron házhoz szállítok. Bémer-tér 3. Telefon 556.

Ifj. Rimanóczy Kálmán
műbutorgyára
Városi raktár Fő-u., Rimanóczy-palota.

Allandó bútorkiállítás. Egyes bútorok darabok avagy egész lakásberendezések, iparművészeti tervezések és költségvetések díjmentesen eszközöltetnek. Új szerkezetű service-asztalok mahagoni, palisander és citromfából. A Zsolnay-féle gyárak kizárólagos képviselője, eredeti gyári árak mellett.

SZINHÁZ.

Heti műsor:
Csütörtök: Bánk-Bán.
Péntek: Remény (premier).
Szombat: Remény.
Vasárnap d. u.: Drótostót.
Vasárnap este: Gűlbaba.

(Október 6. a színházban.) A nemzetgyásznap alkalmából ma este Bánk Bán tragédiáját játsszák a Szigligeti-színházban. Bánk-bán az örök magyar tragédia simboluma, a pártos, az idegen hatalmakkal küzdő magyarság tragédiája. Az idén a Szigligeti-színház művészei az alkalomhoz és a darabhoz illő komolysággal és ambícióval készültek erre az ünnepi előadásra.

(A Remény bemutatója) Hetek óta nagy ambícióval készül a színház drámai szemlézete az első modern irodalmi bemutatóra. Szép és komoly feladat Heyersmann mélyes hangulatú balász drámáját stílusosan előadni. Sikeres komoly ambícióval rendezte a darabot. Heyersmann nevét a Remény berlini óriási sikere tette Európai hírnévvé s valóban ebben a csendes szomorú drámában annyi a mélység és művészet, hogy a modern világirodalom legjobb alkotásai közt is előkelő helyen áll. A pompás darabot holnap pénteken mutatják be a színházban. Tekintettel a darab iránti érdeklődésre, jegyek már ma előre válthatók.

TÁVIRATOK.

Zichy János gróf Bécsben.
Bécs, okt. 5.

(Saját tud.) Zichy János miniszter ma ideérkezett, hogy az uralkodónak megköszönje azt a részvételt, amit édes anyja halála alkalmából nyilvánított.

Eredménytelen tanácskozás.
Bécs, okt. 5.

(Saját tud.) A miniszterek délutáni 4 órakor folytatták tanácskozásaikat egészen 6 óráig. Hat órakor abbahagyták a tanácskozást. A magyar miniszterek ezután Héderváryt keresték fel, mert a közös miniszterekkel nem tudtak megegyezni. Héderváry ma ebben az ügyben audienciára megy a királyhoz.

A kolera.
Mohács, okt. 5.

(Saját tud.) Hivatalos jelentés szerint

Mohácson sem tegnap, sem tegnapelőtt nem fordult elő sem kolera betegség, sem halál. A jelentés nagy megnyugtatót idézett elő.

Roosevelt balesete.
Berlin, okt. 5.

New-Yorkból táviratozzák, hogy mikor Roosevelt tegnap kocsin hajtott Oysterbayi nyaralójába, az uton kocsija összeütközött miss Soutbach automobiljával. Olyan erős volt az összeütközés, hogy Roosevelt magas ívben röpült ki egyenesen a lovak hátára esett, de egyéb baja nem történt. A hintó eltört és a miss vitte haza Oysterbayba automobilján az exelnököt.

NYILTTÉR.

BÚTOR

jó kivitelben, jutányosan

REISZ

butorgyárában

Nagyvárad, Kossuth(Sas)-u.7.

Köszönet nyilvánítás.

Mindazon rokonok, jó barátok, ismerősöknek, a nagy közönségnek és a sajtónak, kik szeretett drága felejtethetlen fiunk, illetve forrón szeretett férjem végtiszteségén megjelentek és részvételükkel mély fájdalomunkat enyhítették, ezúton fejezzük ki hálás köszönetünket.

özv. Hann Kálmánné és családja.
Hann Lajos és családja.

Járványos betegségeknél
mint kolera, typhus vagy lázas betegségeknél fő a víz, legbiztosabb órszer a

KRONDORFI pezsgőhöz
borhoz
SAVANYÚVIZ legjobb ital!

ALKALDO ÉS HUGYHÁJTÓ GYÓGYITAL

mint nyálka oldó szer, ugy magában, mint meleg tejjel vegyítve köhögéskor, rakodtságnál, fűdőhurtnál stb. legjobb gyógyszerrel ajánlatik. Nehezen emésztő, gyomorhurtnál kitűnő hatása van! Hugyhajtó gyógyital! — Kérjük minden kávéházban és vendéglőben bor vagy pezsgőhöz, mindenkinek kitűnően foglani.

Igazságszolgáltatás.

§ **Életfogytiglani fegyház.** A bárándi nagyatyá-gyilkosság ügyében tegnap hozott ítéletet a nagyvárad esküdtbírósa. Az ítélet igen szigorú. *Ifj. Deli Józsefet*, a nagyatyá-gyilkost 12 évi fegyházra, *id. Deli Józsefet*, a felbujtót pedig *életfogytig* elítélték. Az ítélet szigorúságát indokolja az, hogy a 3 napig tartó tárgyalás során teljesen beigazolódott vádlottak elvetemültsége, kik tisztán vagyoni önzésből tették el láb alól néhai Deli Józsefet. Ezzel szemben csak nagyon kevés mentő-bizonyíték merült fel. Csak az, hogy a meggyilkolt zsémbes, házsártos természetű ember volt. Ezenkívül a vádlottak többféleképpen, megbízhatatlanul vallottak, minek folytán azok alapul nem voltak vehetőek. *Papp János* védő az ítélet ellen semmiségi panaszt jelentett be.

§ **A bakatell bíró szabadságon.** *Kágyi Lajos* a bagatell ügyek elintézésével megbízott városi fogalmazó tegnap beadta 3 hónapra terjedő szabadság iránti kérvényét. *Kágyi Lajos* szembajára hivatkozva kéri a hosszabb szabadságot.

Értesítés!

Tisztelettel értesítjük a n. é. közönséget, hogy őszi szövet újdonságaink már megérkeztek. Kérjük t. megrendelőinket, hogy őszi megrendeléseiket mielőbb eszközölni sziveskedjenek, mert most még a szorgosabb munka előtt jutányosabban tehetünk eleget nagybecsű megbízásuknak.

HABER ÉS TÁRSA

első amerikai férfiszabók.

Nagy Sándor utca 1. szám.

SZERKESZTŐI PÓSTA.

B. L. Helyben. Annak az egy részében értelmetlenül szedett távirtnak magyarázata és előzménye a következő: Egyes szenzációt hajhászó ellenzéki lapok, mint a *Nap*, az *Est*, a *Független Magyarország* egy idő óta, különösen a győri beszéd óta egyre élesebben támadták a minisztert s lemondását hirdették, majd az egész kormány váltságáról beszéltek. Az említett lapok egyike naivitásában annyira ment, hogy a kormány bukásának okát a püspökség betöltése körül (szerinte) a magasabb körökkel és államférfiakkal telmerült ellentétet állította oda. Ezekkel szemben tartotta szükségesnek a miniszter megtenni azt az idézett nyilatkozatot, mely szerint sem a püspökség betöltése, sem az államtitkár személyét illetőleg még nincs döntés, „de mindenesetre sietnem kell a döntéssel mindezekben a dolgokban, mert különben se vége, se hossza nem lesz a szenzáció hajhászásnak.“

REGÉNYCSARNOK.

Rózsika.

Írta: **White-Mellville G. J.**

— Angolból. —

119

— Ilyen vala a sötét korszak; de valamint a természetben, melyet az emberek különböző címek alatt istenítnek, úgy itt is maga a sötétség szülte a viláosság egy szikráját.

A királyok féltékenysége eredményezé a nemzetek háboruit, az invaziókat, csatákat, vereségeket, melyek eszmecserekre vezettek és az ismeretek terjedésével az emberek azt kezdték kérdeni, hogy mire való mindez.

— Menjünk át későbbi korszakokra. Csak a múlt században történt, hogy Richelieu mindenéből kipusztította a francia nemességet, mely uralkodójával ellenkezni merészkedett és a Fronde háborui csak bebizonyíták az arisztokratia gyengeségét, mely ma támogatva a néptől, fel mert lázadni a hatalom ellen, melynek létét köszönhetette.

Nemesség, ez a prostituált cím, csak örökös szolgaságot jelentett az örökös zsnok-ság irányában és XIV. Lajos Franciaország trónján, nem ok nélkül Istennek képzelte magát. Miniszterei megelőzték vágyait, azzal a szolgálékütséggel, melyet csak a távol keleten találhatni.

Colbert és Louvois kiszivták Franciaország vérét s így az egy élettelen tetem lett.

— Es szeretett hazánk nem is állt elszigetelve szenvedéseiben, mint elszigetelve állt dicsőségében. Európa olyannak látszott, mint egy nagy terebélyes fa, melynek életgyökereit már a szu örli meg.

A haladás fel lett tartóztatva, a kereskedelem korlátolva, az ipar paralysálva és mind ez egy család érdekében, egy rokon vagy rokonsági kötelék miatt, mely lehet is, nem is törvényes ok.

Az emberek élete, a nők becsülete, egész kerületek elpusztulása egy nyomorék báb egészségétől, egy csapodár lányka szeszélyétől függött.

Háboru — egyre csak háboru volt, s annak veszélyeit még csak meg sem oszták azok, akikért indított. Örökös háboru Spanyolországban, örökös háboru Ausztriában, örökös háboru Lengyelországban!

Ugy látszik, mintha a nép csak játékszert képezne az uralkodó kezében, mintha egy főpap nyájai és gulyái lennének, melyeket hekatombákban áldoztat fel, pusztá vak buzgóságból, s melyeknek nem is kell az éggel megbarátkozniok.

— Es így aztán, polgártársak, létrejött a nagy mozgalom. Elkérülhetlen volt, hogy az emberek ne szenvedjenek, s hogy szenvedve ne elmékedjenek, s hogy elmékedve ne okoskodjanak és okoskodva érveiket szavakba ne foglalják.

(Folyt. köv.)

A legujabb!

A legszebb!

Felöltők
Kosztümök
Tolettek

Bluzok
Aljak
Pongyolák
Gyermekruhák

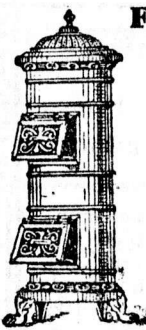
Készen és méret után olesó szabott áruk mellett. Szövet; selyem ruha kelme különlegességek.

SPITZER BÉLA

Nagyvárad, Rákóczi ut.

Elsőrendű angol és francia gyásruhák 12 óra alatt készülnek.

Eredeti Meidinger-töltő, szellőző és szabályozó kályhák, központi fűtésre szolgáló kalorifórek, szellőzőrácsok minden nagyságban

Folytonégő (Dauerbrand)

kályhák. Legolcsóbb fűtés. A hideg beáltával egyszer kell befűteni és egész télen át ég. A szobákban kelle-
o o mes meleg. o o

Eisler és Vértés

Meidinger kályhák gyára
Budapest, VII., Andrássy-u. 41.

Árjegyzék és költségvetések bérmentve.

KÖZGAZDASÁG.

Pusztító járvány Biharnagybajomban. A sárréti járás egyik legnagyobb községének állatállományát veszedelmes járvány támadta meg. A száj és körömfájás az egész község szarvasmarhát megfertőzte. A földmívelésügyi miniszter tudomást szerzett a járványról és most elrendelte, hogy az összes szarvasmarhát vizsgálják meg. A beteg jószágok gyógyítását ugyszinten az óvintézkedések tolganatosítását a legnagyobb apparatussal kezdték meg.

Szövetkezeti nagygyűlés Szalontán.

A Biharmegyei községi hitelszövetkezetek nagygyűlése folyó hó 7-én, azaz pénteken délelőtt 10 órakor *Nagyszalontán* a gimnázium tornatermében lesz megtartva. A nagygyűlésen gróf *Tisza István* fog elnökölni.

A szerkesztésért felelős:

Dr. VUCSKICS GYULA.

**Gümőkór,
köhögés,
szamárköhögés,
influenza**

csak az orvosok
csak

SIROLIN
„Roche“-t
rendelnek.

Kik vannak a Sirolin „Roche“-ra utalva?

1. A kik hosszú időn keresztül köhögés bántalmaiban szenvednek.
2. Mindazok, kik fűlt gégehurutban szenvednek.
3. Asztmában szenvedők lényeges könnyebbülés éreznek már rövid használat után.
4. Skrofulás, mirigyduzzadásos, szem- és orrkatarrosos gyermekeknek fontos szere a Sirolin „Roche“.

▲ táplálkozást nagyban elősegíti.

Csak eredeti csomagolású Sirolin „Roche“-t kérjen, minden utánzatot vagy pótkészítményt kérünk a leghatározottabban visszautasítani.

Sirolin irodalmat M 15. kívánatra ingyen és bérmentve küld

F. Hoffmann-La Roche & Co.
Wien, III/A, Neulinggasse 11.

Hatóságilag engedélyezett nagy kiárulás

== eddig még nem létezett mesés olcsó árban ==

ROSENZWEIG RÓZA

mider-gyárában RÁKÓCZI-UT 3. szám.

Óriási nagy raktár valódi párisi és brüsseli fűzőkben, ugyszintén saját készítményű has és csipő reform-miderekben, egyenes tartók, haskötők, Késmárkházi nadrág stb.

Budapesti tőzsdetudósítások.

Budapest, oktt. 5.

A gabonatőzsde.

50 kilogramonkint.

Buza októberre	—	—	—
Rozs októberre	—	—	—
Zab októberre	—	—	—
Tengeri májusra	—	—	—

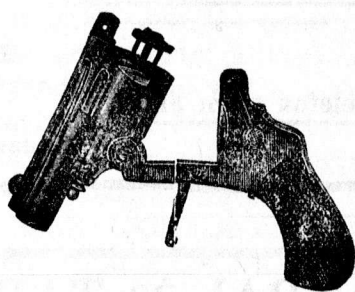
Irányzat: —

Értéktőzsde.

Magyar hitel	—	—	848.50
Osztrák hitel	—	—	663.—
4%-os koronajáradék	—	—	91.70
Államvasut	—	—	760.—
Jelzálogbank	—	—	486.—
Leszámitoló bank	—	—	605.—
Hazai Bank	—	—	305.—
Kereskedelmi részv.	—	—	749.50
Rimamurányi	—	—	—
Salgótarjáni	—	—	—
Közuti vasut	—	—	764.—
Városi villamos	—	—	408.—
Adria	—	—	—

Irányzat: Kedvetlen.

Üzlet átvétel.

Üzlet átvétel.

Tisztelettel értesitem a nagyrebecsült fegyvertartó közönséget, hogy a 30 év óta fennálló SCHULLER ÁRPÁD-féle **puskaműves üzletet**

átvettem és azt kellő szaktudással tovább vezetem. — Hivatkozva Pécssett 30 év óta létező és fennálló puskaműves üzletemre, amely kétszer lett aranyéremmel kitüntetve és pedig 1888. :: Pécssett, 1907. kiállításon Pécssett. :: Általam készített vagy javított fegyverekért mindig kezességet vállalok. Régi fegyvereket használhatóvá átalakítok.

Tömeges pártfogást kérek

Ladányi József,
puskaműves,
Nagyvárad, Uri-utca, 21. szám.

Ha melege van,

ha fáradt, vagy unatkozik, siessen **Kecskeméthy István**

„NEMZETI“ kerthelyiségébe, hol üdülést, kellemes szórakozást, **ingyen,** kitűnő italokat és izletes ételeket olcsó pénzért kaphat. Ha lehet, ne menjen egyedül, hanem családjával és barátaival, hogy a kellemes szórakozást megoszthassa velök.

— Minden este fényes műsor —

mozgófénykép előadás.

A kávéház egész éjjel nyitva.

Figyelmes és pontos kiszolgálás. Társas ebédek, vacsorák és abonensek polgári árban lesznek kiszolgálva. — Minden nap

friss flecken.

Számos látogatást kér tisztelettel

Kecskeméthy István vendéglős, a NEMZETI szálloda, vendéglő és kávéház bérlelője.

A Nagyváradai Nyilvános államilag segélyezett

Nőipariskolában

a beiratások Schlauch-tér 10. sz. alatt **szeptember hó 1-én kezdődnek.**

Az intézet a m. kir. kereskedelmi miniszterium o felügyelete alatt áll. o

Minden egyes szakosztálya iparjogosult.

Szakosztályok:

Fehérnemű szabás, varrás.	o	o
Női ruha szabás, varrás.	o	o
Fehér és színes mühimző.	o	o
Csipkeverő, szövő.	o	o
Festő osztály.	o	o
Fabeégetés, bársonybevasalás.	o	o
Cimbalom oktatás.	o	o

Beiratási díj 2 kor. Tandíj egy félévire 50 korona. Havi részletekben is fizethető. Két szegény leány ingyenesen fölvetetik. Bentlakók fölvetetnek.

T. Dudinszky Anna, Budó Jánosné,
intézet tulajdonos okl. kézimunka tanítónő, helyettes igazg.

Intézet helyiség november 1-től Szaniszló-utcán.

A REKLÁM

Állandó, észszerű és ügyes reklámozás minden gyári-, kereskedelmi-, ipari-vállalatnak, üzletnek a lelke, rugója, az éltető eleme.

Hogyan, hol és mikor hirdethető leg-sikeresebben legjobban és legolcsóbban, megtudható

LEOPOLD GYULA

hirdető vállalat betéti társaság-nál

BUDAPEST, VII. k., Erzsébet-körút 41. s.

ahol kiváló szakértelemmel, odaadó lelkiismeretességgel és páratlan pontossággal eszközölnék hirdetések és reklámokat az összes budapesti, vidéki és külföldi lapokban és naptárakban.

256 kitűnő naptár kizárólagos bérlete!

Költségvetések és -- Telefon
tervezetek ingyen! 12-06.

Baross-utca 60. számu ház földszintjén két szoba, konyha és mellékhelyiségekből álló lakás 1910 évi

november 1-től kiadó

Értekezni lehet Polgári Takarékpénztárnál, Kossuth-u. 4. sz.

Új mechanikai és gépjavitó műhely.

Tisztelettel tudatom, hogy a mai kor igényeinek megfelelő gépjavitóműhelyt nyitottam. Elvállalok minden rendszerű írógépek, kerékpárok, varrógépek olcsó és pontos javítását jótállás mellett, továbbá villamos háziacsengők, telefon és villámhárítók, stabil gőzgépek, gazdasági és minden más gyári gépek javítását és szerelését, vas és érez eszterga munkákat. Locomobil henger furásokat és új dugattyukat és gyűrűket. Gőzkazánok bealaztatását legújabb rendszer szerint és köszönbánya kutatásnál talaj próbafurásokat saját szárazrendszerű furószerkezetemet. Kiváló tisztelettel

Lollok Gyula,

32 mechanikus és géplakatos.

BEÖTHY ÖDÖN és ARANY JÁNOS-U. sarok.

Nagyvárad város VILLAMOS MŰVE

Iroda és raktár: NAGYVÁRAD, Vár-tér 1.

Raktáron tartjuk a javított **dr. Just-féle**

Wolfram lámpát

melynek áramfogyasztása az izzólámpával szemben **75** százalék **megtakarítást** mutat fel. 40 gyertyás **W o l f r a m** lámpa **darabja 3.60 kor.** 100 gyertyásé **5 kor. 50 fill.**

Sima izzólámpa dbja 72 fillér,

tehát 5 százalék kartell áron alul.

Mindeanemű **izzólámpa különlegességek**, fényképes **z-lámpák** ugyancsak **legolcsóbb áron kaphatók.**

Csillárok,

í v l á m p á k

állandóan nagy választékban kaphatók a villamos telepen külön célra épített nagy

csillár-raktárunkat

megtekintésre ajánljuk.

Ugyanott állandóan raktáron tartunk

villamos motorokat

1/2 lóerőtől 12 lóerőig minden nagyságban

Elvállaljuk

villamos világítás

és erőátviteli berendezések felszerelését, bővítést, átalakítását, javítását, izzólámpák kezelését, hozzávaló szénpálcák szállítását, berakását és minden e szakmába vágó munkákat a legolcsóbb árak mellett.

Költségvetések ingyen.

Telefon szám 514.

Főszerező telefonja 55. sz.

81

Egész éjjel ügyeletes szolgálat.

Hirdetések

felvételnek a kiadóhivatalban.

Szives tudomására hozom a n. é. közönségnek, hogy **Nagyváradon,** a **Zöldfa-passage**-ban levő

szücs-üzletemben

minden szakmába vágó munkák személyes felügyeletem alatt készülnek. Gallérok, muffok, szórme-kabátok ujjonnan. Javítást és átalakítást olcsón és pontosan eszközök.

Szives megbízást tisztelettel kér

DÓZSA JÁNOS,
szücsmester.

TÁTRAI ÉS TARSAI

Vasöntöde és gépgyár. Nagyvárad, Össi-tér.

Elvállal: Épület és műlakatos munkákat, vízvezeték és csatornázási munkákat, gyárak teljes berendezését, közlőműveket.

Gyárt: gazdasági gépeket és ekéket, magánjárókat és cementipari gépeket.

Biharvámegye legnagyobb gépjavitó műhelye.

Műszaki gépészmérnöki iroda.

Őszi idény

beköszöntése alkalmával felhívjuk a t. vásárló közönség figyelmét

helyi gyártmányainkra,

melyek csak fiók üzletünkben jutnak eladásra **szabott egységárak** mellett.

Moskovits Farkas és Társa
cipőgyár R.-T. Nagyvárad.

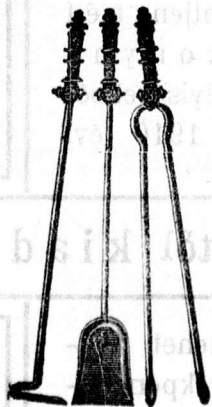
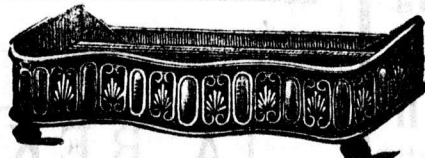
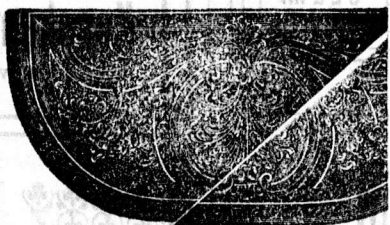
Központi fiók üzlet:

Kossuth-utca gyár épület.

II. fiók üzlet:

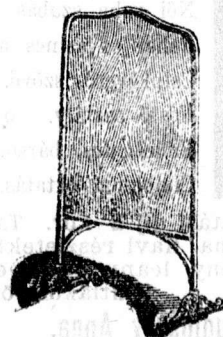
Rákóczi-ut Bazár épület.

Vidéki megrendelések **pontos** és **gyors** elintézését nyernek.

Eredeti **METEOR** folytonégő és öntött vasoszlop kályhák, takaréktűzhelyek, kályhataleczák, kályhaelőtétetek és kályha ellenzők.

Fa- és széntartó kosarak tűziszerek, a legizléseesebb kivitelben és legolcsóbb árban

Tarsoly és Risztó különlegességek vaskereskedése
Nagyvárad, Rákóczi-ut. Telefon helyben és vidéken 390.